

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'ריב

ערב שבת קודש
פרשת בראשית
כ"ג בתשרי התשע"ח

יוצא לאור על ידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ג בתשרי ה'תשע"ח - ל' בתשרי ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ג בתשרי	הלי תשובה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הלי יסודי התורה פרק ה.	מ"ע עג.
ש"ק	כ"ד בתשרי	פרק ד-ו.	פרק ו.	מ"ע עג.
א'	כ"ה בתשרי	פרק ז-ט.	פרק ז.	מ"ע עג.
ב'	כ"ו בתשרי	פרק יו"ד. מה אהבתי וגו'. ספר האבה והוא ספר שני.. הלי ק"ש.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ח.	מ"ע עג. י.
ג'	כ"ז בתשרי	פרק ג-ד. הלי תפלה וברכת כהנים.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ט.	מ"ע י. ה.
ד'	כ"ח בתשרי	פרק ב-ד.	פרק י.	מ"ע ה.
ה'	כ"ט בתשרי	פרק ה-ז.	הלי דעות.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע ה.
ו'	ל' בתשרי	פרק ח-י.	פרק ב.	מ"ע ה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**	זמן ציצית ותפילין	זריחה	זריחה לפני 72 ד'	זריחה לפני 72 ד'	זמן ק"ש	זריחה	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
ו', כ"ג בתשרי	4.44	5.31	5.52	6.50	9.30	12.27	12.57	6.11.1	6.35		
ש"ק, כ"ד בתשרי	4.44	5.31	5.53	6.50	9.30	12.27	12.57	6.09.9	6.34		
א', כ"ה בתשרי	4.45	5.32	5.53	6.51	9.30	12.26	12.56	6.08.7	6.33		
ב', כ"ו בתשרי	4.46	5.33	5.54	6.52	9.30	12.26	12.56	6.07.6	6.32		
ג', כ"ז בתשרי	4.47	5.34	5.55	6.53	9.34	12.26	12.56	6.06.2	6.31		
ד', כ"ח בתשרי	4.47	5.34	5.55	6.53	9.34	12.26	12.56	6.05.0	6.29		
ה', כ"ט בתשרי	4.48	5.35	5.56	6.54	9.34	12.26	12.56	6.03.9	6.28		
ו', ל' בתשרי	4.49	5.36	5.57	6.55	9.35	12.25	12.55	6.02.8	6.27		

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
	צה"ש	צה"ש	צה"ש	צה"ש
בראשית	5:34	6:45	5:48	6:47
נח	5:26	6:37	5:40	6:39
	הדה"נ	הדה"נ	הדה"נ	הדה"נ
	צה"ש	צה"ש	צה"ש	צה"ש
	5:34	6:45	5:48	6:47
	5:26	6:37	5:40	6:39

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, 0793 ISSN 7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

"ראשית" התורה מגלה את "ראשית" העולם

אצל מלאכים לא שייכת ירידה שלא בערך וגם לא עלייה שלא בערך, ולכן נקראים "עומדים" • לעומתם, נשמות ישראל ירידתם לעולם הזה היא באין-ערוך, אבל גם עלייתן לאחר מכן היא באופן של אין-ערוך • יש לזכך את העולם ולא לשבור אותו • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

חכמה יראת ה'¹⁰. האור וחיות דחכמה שמאירים בשבת בראשית נמשכים על כללות השנה, שכל ימי השנה, הן ימי החול ושבת ומועדים הכלליים¹¹, הן המועדים הפרטיים דכל יחיד, יום הכניסה לחדר, יום הבר-מצווה¹² ושאר ימי חיי האדם ומאורעותיו, כולם מקבלים משבת בראשית".

ובהקדמה - שבכלל, לא נהגו רבותינו נשיאינו לגלות את ה"תורות", האמרות והפתיגים הקצרים של הבעל שם טוב, המגיד ואדמו"ר הזקן, כמו שהם. ה"תורות" מובאות אמנם בתורת החסידות, אבל יחד עם ביאורים, כך שאין ה"תורות" ניכרות בפני עצמן; אבל כ"ק מו"ח אדמו"ר - מלבד זאת שגילה את התורות בתוך מאמריו, גילה גם את ה"תורות" כמו שהן.

והטעם לזה - עלי-פי מה שכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמשך "באתי לגני"¹³, ש"בשביל ניצוח המנגד הרי מבזבז (המלך) כל סגולות האוצרות דהון יקר הנאסף והנקבץ במשך כמה שנים מדור אחר דור... ועוד יותר שגם חייו משליך המלך מנגדו, ומצד גודל הנצחון עומד בעצמו בקשרי המלחמה".

ובין ה"תורות" שגילה כ"ק מו"ח אדמו"ר, גילה גם את ה"תורה הנ"ל. - בתחילה כתבה לאחד

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר כתב לאחד במכתב¹ "תורה" מאדמו"ר הזקן, שאדמו"ר הזקן שמעה מהרב המגיד, הרב המגיד שמעה מהבעל שם טוב², והבעל שם טוב שמעה מה"בעל ח"י" (כפי שנהג לכנותו), דהיינו, בעל חיה יחידה, שהוא אחיה השילוני³. וכל אחד מהנשיאים בדורו ביאר והסביר "תורה" זו.

"תורה" זו היא על הפסוק⁴ "בראשית ברא גו'", וזה לשונו⁵:

"בראשית ברא אלוקים. בראשית עניינו ב' ראשית⁶, ראשית בריאת העולם, וראשית דהתורה. בראשית ברא אלוקים, הב' ראשית הם כדי שיהיה ברא⁷ אלוקים, שיגלו את אמיתית הכוונה דשם אלוקים⁸. ספירת הכתר היא ראשית וספירת החכמה היא ראשית⁹. ראשית ספירת הכתר היא העלם, וראשית ספירת החכמה היא גילוי, ראשית

1) ראה גם מכ' הנדפס בסה"מ תש"ח עמ' 79 (ולאח"ז באגרות קודש שלו ח"ט עמ' שכת).

2) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות ס"ד ואילך. וש"נ.

3) ראה תורת מנחם - התוועדיות ח"א עמ' 20 הערה 6. וש"נ.

4) ריש פרשתנו.

5) בהשיחה שנוכרה לקמן בפנים (בתרגום מאידיש).

6) ראה פרש"י ורמב"ן עה"פ.

7) מל' שמוא הבריאה - ניקב ויצא לחוץ (חולין מג,ב). - הערת

כ"ק אדמו"ר בסה"מ שבעה ערה 14 [במקור השיחה].

8) דהיינו - אמיתית כוונת הבריאה, שהתהוותה היא משם

אלוקים.

9) ראה תורת חיים בתחלתו (הערת כ"ק אדמו"ר שם).

10) תהילים קיא.
11) דהיינו - פסח שבועות וסוכות.
12) וכן יום הברית.
13) פ"א (סה"מ תש"י ריש עמ' 132).

בגוף בעולם דוקא (כדלקמן ס"ג), בהכרח שגם בעולם יש מעלה לגבי התורה. וזהו הביאור שבתורת הבעש"ט הנ"ל מקדים את העולם לתורה.

ג. וביאור העניין:

העלייה שנעשית בנשמה על-ידי ירידתה בגוף היא עלייה גדולה ביותר – למעלה ממעלת הנשמה כמו שהיא מצד עצמה, קודם ירידתה בגוף.

במכתב (כנ"ל), וגם סיפר לי על זה [ביודעו שמה שמספר לי הנה סוף-סוף יתפרסם הדבר, כמו כלי שיש בו חורים ("א לעכערדיקע זאק"), שכאשר מכניסים בו דבר, יוצא הוא מצדו השני...], ואחר-כך כבר אמרה בעצמו בשיחה (שכבר נדפסה)¹⁴. כשחזר כ"ק מו"ח אדמו"ר "תורה" זו בשיחה הנ"ל – הוסיף לזה את פתגם הצמח-צדק¹⁵ "אזוי ווי מען שטעלט זיך אוועק שבת בראשית, אזוי

דווקא אצל נשמות ישנו עניין הירידה בתכלית באופן שבאין-ערוך, ומצד זה נעשית גם העלייה באין-ערוך למעלה ממדרגת "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר"

ובפרטיות יותר:

הנשמה כמו שהיא מצד עצמה גדלה מעלתה ביותר, כמאמר רז"ל¹⁹ שהנשמות חצובות מתחת כיסא הכבוד. למעלה מזה – "נשמה שנתת בי טהורה היא"²⁰, כידוע²¹ ש"טהורה" קאי על אצילות, שלמעלה מכיסא הכבוד שהוא בעולם הבריאה²², ועל-אחת-כמה-וכמה למעלה מ"תחת כיסא הכבוד" ששם חצובות הנשמות. ולמעלה מזה – "ואתה משמרה בקרבי"²⁰, דקאי על בחינת המקיף והנשמה שלמעלה מאצילות²³. וכך ישנן עוד מדריגות זו למעלה מזו, עד לדרגת "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר".

וכיוון שירידת הנשמה בגוף היא לצורך עלייה, על-כורחך צריך לומר שהעלייה היא למעלה מהמצב שקודם הירידה, דאם לא כן לא היה צורך בירידה. ומזה מובן גודל מעלת העלייה – שהיא למעלה יותר מהדרגה של "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר".

והנה, עלייה זו נעשית על-ידי ירידת הנשמה בגוף דווקא, שאז נעשית מהות בפני עצמה.

איז דער גאנצער יאר", היינו, שההנהגה בשבת בראשית נוגעת לשבתות ולימי החול של כל השנה.

ב. והנה, ב"תורה" הנ"ל "בראשית עניינו ב' ראשית, ראשית בריאת העולם, וראשית התורה", מקדים את ראשית העולם לראשית תורה. ויובן על-פי מה דאיתא בתנא דבי אליהו¹⁶ "שני דברים¹⁷ קדמו לעולם, תורה וישראל, ואיני יודע איזה מהם קודם, כשהוא אומר צו את בני ישראל דבר אל בני ישראל, אומר אני ישראל קדמו", ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר"¹⁸. כלומר: נשמות ישראל הן אמנם למעלה מהתורה, אבל, עניין זה גופא מתגלה על-ידי התורה, והיינו, שהתורה מגלה שנשמות-ישראל הן למעלה ממנה.

וכשם שנשמות ישראל הן למעלה מהתורה, כך יש מעלה גם בעולם לגבי התורה, דכיוון שמעלת הנשמה (שהיא למעלה מהתורה) היא בירידתה

14) בסה"מ תשי"א עמ' 59 (ולאח"ז בסה"ש תשי" עמ' 356 וש"נ).

15) ראה גם שיחת ש"פ בראשית דאשתקד ס"ב (תורת-מנחם – התוועדות ח"ז עמ' 130). וש"נ.

16) כ"ה בכ"מ בדא"ח (סה"מ ה'ש"ת עמ' 61. ועוד). וראה תדבאר פ"ד ופל"א. ב"ר פ"א, ד.

17) ובפסחים נד, א (ועוד): "שבעה דברים כו".

18) ב"ר שם.

19) ראה זח"ג כט, רע"ב. וראה הנסמן בנצו"ז לזח"א קיג, א. 20) נוסח ברכות השחר. 21) ראה לקו"ת ראה כו, א. ובכ"מ. 22) ראה הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ה עמ' רלח הערה 39. 23) ראה לקו"ת שה"ש ל, ג. ובכ"מ.

מצינו בעניין המלאכים שנקראים בשם "עומדים", כמו שכתוב³⁵ "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה", דלכאורה אינו מובן, הרי מששת ימי בראשית אומרים המלאכים שירה בכל יום, וידוע³⁶ ששירה היא עניין של עלייה, ואם כן, למה נקראים בשם "עומדים"? - והתירוץ על זה³⁷, שהעלייה שעלידי אמירת שירה היא עלייה שבערך, והיינו, שכל העליות של המלאכים אינם אלא במדרגה שלהם, ולכן נקראים בשם "עומדים".

ועל־דרך זה בנוגע לענייננו - שהכוונה במה שנתבאר שאצל מלאכים לא שייך עניין של ירידה, היא, שלא שייך אצלם ירידה בתכלית שהיא באין ערוך, שכן, הירידה ד"אפקוהו כו" אינה אלא ירידה שבערך, שאין זה אמיתית עניין הירידה, אבל ירידה אמיתית, שלא בערך, כמו עניין המיתה, אינה שייכת במלאכים, וכמו כן לא שייך אצל מלאכים עניין הירידה למטה בעולם הזה (והראיה לזה - מעניין "הנפילים"³⁸, שכשירדו לעולם הזה נפלו לגמרי ממדרגתם ונשאר למטה³⁹).

מה שאין כן נשמות - יורדות למטה בעולם הזה, בירידה שבאין ערוך, ועד ששייך בהן עניין של מיתה, שזהו עניין הפכי לגמרי, וכמו כן יכולים להיות גרועים יותר אפילו מבעלי־חיים⁴⁰, כי כיוון שיש בהם שכל, יכול להתקיים בהם "חכמים המה להרע"⁴¹.

- פעם היה אחד שהצטיין ביותר בכישרונותיו, אלא שהיה "פרא אדם", ובמילא, כל המעלות שהיו אצלו, רק קלקלו... אילו לא היו לו כישרונות מיוחדים, לא היו יודעים שהוא "פרא אדם", ורק בגלל כישרונותיו התבלט בכל מקום... כשהיה בא בין "מנגנים" - ראו מיד שהוא "שוטה"; כשהיה בא בין אנשי "מדע" - היה מתחיל לדבר בענייני "מדעים", באופן שראו שהוא "פרא אדם"; וכשהיה מתחיל לדבר בענייני לימוד - היה מחבר זה לזה עניינים שאין כל שייכות ביניהם...

וכמדובר אתמול²⁴ בעניין "בן חכם ישמח אב"²⁵, ש"בן חכם" קאי על נשמות ישראל, שנקראים "בנים" כיוון שהם בבחינת מהות בפני עצמה, וזהו גם שהנשמה היא "חלק אלוקה"²⁶, שהלשון "חלק" מורה שהיא מהות בפני עצמה, והיינו, שעם היות שהלשון חלק מורה שהוא אותו המהות ממש, מכל־מקום, הרי זה חלק קטן שהוא מהות בפני עצמה,

ולכן שייך שיהיה אצלם (לאחרי ההסתר שלמעלה, שהוא עניין דורמיטא דז"א שבראש השנה²⁷) מעמד ומצב של "פנו אלי עורף ולא פנים"²⁸, ועד כדי כך ששייך גם מעמד ומצב של "אוחז בראשו של מלך ומורידו למטה וטומן פניו כו"²⁹.

אמנם, מצד גודל הירידה, שהיא ירידה שבאין ערוך - נעשית גם העלייה באין ערוך, למעלה גם מדרגת "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר". וירידה זו - וממילא גם העלייה שעלידה - ישנה בנשמות דווקא, ולא במלאכים.

ד. ומה שמצינו עניין של ירידה גם אצל מלאכים, כמאמר רז"ל "אפקוהו למט"ט כו"³⁰, ועל דרך זה "אתוהו לאליהו כו"³¹ - יש לתרץ³²:

במלאכים סתם - אמנם לא שייך עניין של ירידה, אבל כיוון שאליהו ומט"ט היו לפני זה בני אדם (שהרי "חנוך הוא מט"ט"³³) - שייך בהם עניין של ירידה.

אמנם, תירוץ זה אינו מספיק, שהרי ישנה גירסא בגמרא³⁴ "הוציאו לגבריאל כו", וגבריאל לא היה אדם לפני זה.

ולכן יש תירוץ נוסף - ובהקדם שעל־דרך זה

(24) בהמאמר ד"ה להבין עניין שמע"צ פ"ו (לעיל עמ' 96 בספר).
(25) משלי י. א. טו.כ.

(26) איוב א.ב. תניא רפ"ב.

(27) ראה שער הכוונות עניין ר"ה. פע"ח שער ר"ה. ועוד.

(28) ירמיהו ב.כו.

(29) תניא ספכ"ד.

(30) חגיגה טו.א.

(31) ב"מ פה. טע"ב.

(32) ראה סה"מ תרכ"ט (בהוצאת תשנ"ב) ריש עמ' קסה.

(33) תוד"ה פסוק - יבמות טו.ב. וראה תיב"ע פרשתנו ה.כד. זח"א פרשתנו כו, רע"א. ועוד.

(34) יומא עז,א (ע"פ דפו"י וע"י).

(35) זכריה ג.ז.

(36) ראה לקו"ת ברכה צח.א. ובכ"מ.

(37) ראה סה"מ תר"ס עמ' קז.

(38) פרשתנו ו.ד ובפרש"י.

(39) ראה פדר"א פכ"ב. יל"ש פרשתנו רמו מד.

(40) ראה תניא פכ"ד.

(41) ירמיהו ד.כב.

הנ"ל מקדים עולם לתורה – מכיוון שנשמות הם למעלה מהתורה, ואמיתית מעלתם היא בירידתם בעולם דווקא, נמצא, שיש מעלה בעולם לגבי התורה.

אמנם, כשם שהתגלות מעלת הנשמות גופא היא על-ידי התורה (כנ"ל ס"ב), כך גם בנוגע למעלת העולם, שהתגלות מעלת העולם היא על-ידי התורה, והיינו, שדווקא כאשר העולם מתנהג על-פי התורה אזי מתגלית מעלת העולם.

וזהו הביאור במה שנתבאר בתורת הבעל שם טוב "בראשית עניינו ב' ראשית, ראשית בריאת העולם, וראשית דהתורה": שהראשית דעולם קודמת אמנם לראשית דתורה, אבל, מעלת הראשית דעולם היא על-ידי הראשית דתורה, שזהו הפירוש בעניין ראשית דעולם – כשיש לאחרי זה הראשית דתורה.

וכאשר ישנו עניין בראשית באופן האמור – אזי "ברא אלוקים", שמתגלית כוונת הבריאה שהתהוותה משם אלוקים (כהמשך תורת הבעל שם טוב).

וכיוון שהמעלה היא בעולם דווקא – לכן צריך להיות אופן העבודה בזיוכך העולם גופא, דהיינו, לא לשבור את העולם, אלא לזכך את העולם ולעשותו כלי לאלוקות, כידוע פירוש הבעל שם טוב⁴⁵ על הפסוק⁴⁶ "כי תראה חמור גו'", שעם היותו "חמור" (מלשון חומר), מכל-מקום, "עזוב תעזוב עמו" – לעשות את הגשמיות גופא כלים לאלוקות.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת בראשית, מברכים החודש מרחשוון (התוועדות א') ה'תשי"ד. תורת-מנחם כרך כד – עמ' 106-112 – בלתי מוגה)

ועל-דרך זה ישנו הפתגם של ר' יצחק מתמיד שאמר בפני כ"ק מו"ח אדמו"ר באטוואצק בהתוועדות של שמחת-תורה (שקביעותו היתה כקביעות שנה זו)⁴² – בהתוועדות הנ"ל שנת הר"י מתמיד הרבה משקה, באופן של "קודם הצמצום", והתחיל לומר לכ"ק מו"ח אדמו"ר מה שהונח אצלו ("וואס בא אים האט זיך אפגעלייגט") – שהתואר "יודע את ריבונו ומתכוון למרוד בו"⁴³ שייך רק על חסיד, כי: גויים – אינם שייכים כלל לידיעה באלוקות; מתנגדים – אין להם זמן שיוכלו להתמסר "לידע את ריבונו", שהרי כל העניינים הגשמיים שעוסק בהם, אכילה ושתייה וטיוול כו', הם "לשם שמיים"⁴⁴, ובמילא צריכים להתמסר אליהם... ועל-אחת-כמה זכמה שצריך להתמסר ללימוד התורה, שזהו לא רק "לשם שמיים", אלא "שמיים" עצמם, ובמילא, אף פעם אין לו פנאי לחשוב אודות הקב"ה!...

ודווקא חסיד, שמתמסר ללימוד החסידות, לידע את רבונו – עליו שייך לומר "יודע את רבונו ומתכוון למרוד בו"...

[כ"ק מו"ח אדמו"ר לא רצה לסבול אימרה זו ("ער האט זייער ניט געוואלט ליידן דעם ווארט"), אבל כיוון שר"י מתמיד שנתה "א ביסל משקה", המשיך לטעון כפי שהתקבל בדעתו, עד שנרדם, ואז המשיך כ"ק מו"ח אדמו"ר להתוועד...].

ונחזור לענייננו – שדווקא אצל נשמות ישנו עניין הירידה בתכלית באופן שבאין-ערוך, ומצד זה נעשית גם העלייה באין-ערוך, למעלה ממדרגת "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר".

ה. ועל-פי זה יובן הטעם שבתורת הבעל שם טוב

(42) ראה סה"ש תרצ"ו עמ' 200 ואילך. וראה גם תורת-מנחם – התוועדויות ח"ד עמ' 224.

(43) תו"כ ופרש"י בחוקותי כו.יד. ועוד.

(44) אבות פ"ב מי"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

(45) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סכ"א. וש"נ נעתק ב"היום יום" כח שבט).

(46) משפטים כג,ה.

לא להתירא מהחושך

הייתכן שמדברים על 'קליפות' ועל מלך המשיח בהמשך אחד?!

בהתחלת הפרשה נאמר: "והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום ורוח אלוקים מרחפת על פני המים".

והנה אודות ד' הלשונות "תוהו, בוהו, חושך ותהום" – איתא בספרים שהם כנגד ד' קליפות: ג' קליפות הטמאות לגמרי, וקליפת נוגה.

ולעומת זאת – על "רוח אלוקים מרחפת על-פני המים" אמרו חז"ל "זה רוחו של מלך המשיח", שזהו גילוי נעלה ביותר, גילוי העצמות.

ולכאורה תמוה ביותר: הייתכן שכאשר מדברים אודות קליפות – מזכירים בהמשך אחד אודות "רוחו של מלך המשיח"?!
וההסברה בזה – שכוונת הפסוק להדגיש שמבלי

הבט על גודל החושך מצד הקליפות בכלל, ובפרט מצד ג' קליפות הטמאות לגמרי, צריך לידע שישנו כבר "רוחו של מלך המשיח",

– ועל-דרך שמצינו במדרשי חז"ל בנוגע לחורבן בית-המקדש, שתיכף ומיד נולד מושיען של ישראל – אלא שצריכים רק לגלות זאת.

וגם עניין זה מודגש בהמשך הכתובים: "ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור", ש"אור" מורה על עניין הגילוי, ובוהו גופא – גילוי האור שנברא ביום הראשון שגנוז הקב"ה לעתיד-לבוא, שזהו תוכן הגילוי ד"רוחו של מלך המשיח".

וגילוי זה נעשה על-ידי התורה – כמובן מדברי המדרש "יהי אור זה אברהם", שבו מתחילים "שני אלפים תורה", ועל-ידו (היינו, על-ידי עניינו של אברהם, תורה) נעשה גילוי "רוחו של מלך המשיח".

וההוראה מזה בעבודת האדם:
ישנם כאלה שמתיראים מפני גודל החושך, וטוענים שבמצב של התגברות החושך אי-אפשר להתחיל

עם אור גדול, אלא עם אור מצומצם לפי ערך הזמן והמקום כו'.
ועל זה באה ההוראה מהתחלת קריאת פרשת בראשית – שלמרות שנמצאים בהתחלת העבודה (זה עתה

הסתיים חודש תשרי ומתחילה עבודת כל השנה), ולא עוד אלא ששוררים תוהו ובוהו חושך ותהום, מכל-מקום, מתחילים מיד עם "רוחו של מלך המשיח" – אור הכי נעלה, פנימיות השכינה שלמעלה ובהבדלה מעולמות, שאין העולמות יכולים לקבלו אפילו לא באופן מקיף – שדוגמתה כנפש האדם היא פנימיות

הלב.
ומיד ממשיכים עם ההכרזה "יהי אור", היינו, שמבלי להתחשב במעמד ומצב העולם, אם הוא שייך לכך

אם לאו, מכריזים "יהי אור זה אברהם", שמתחילים להאיר את העולם באור אלוקי, כמו אברהם שפרסם אלקותו יתברך בעולם גם לערבים, מבלי להתחשב אם הם ראויים לכך אם לאו.

ואז – "ויהי אור", שנעשה כן בפועל, "עס ווערט טאקע בפועל ליכטיק", ועד לגילוי אור גדול ביותר – אור שהיה מאיר ביום הראשון.

וההוראה מזה בעבודת האדם:
ישנם כאלה שמתיראים מפני גודל החושך, וטוענים שבמצב של התגברות החושך אי-אפשר להתחיל

עם אור גדול, אלא עם אור מצומצם לפי ערך הזמן והמקום כו'.
ועל זה באה ההוראה מהתחלת קריאת פרשת בראשית – שלמרות שנמצאים בהתחלת העבודה (זה עתה

הסתיים חודש תשרי ומתחילה עבודת כל השנה), ולא עוד אלא ששוררים תוהו ובוהו חושך ותהום, מכל-מקום, מתחילים מיד עם "רוחו של מלך המשיח" – אור הכי נעלה, פנימיות השכינה שלמעלה ובהבדלה מעולמות, שאין העולמות יכולים לקבלו אפילו לא באופן מקיף – שדוגמתה כנפש האדם היא פנימיות

הלב.
ומיד ממשיכים עם ההכרזה "יהי אור", היינו, שמבלי להתחשב במעמד ומצב העולם, אם הוא שייך לכך

אם לאו, מכריזים "יהי אור זה אברהם", שמתחילים להאיר את העולם באור אלוקי, כמו אברהם שפרסם אלקותו יתברך בעולם גם לערבים, מבלי להתחשב אם הם ראויים לכך אם לאו.

ואז – "ויהי אור", שנעשה כן בפועל, "עס ווערט טאקע בפועל ליכטיק", ועד לגילוי אור גדול ביותר – אור שהיה מאיר ביום הראשון.

(מהתוועדות שבתקודש פרשת בראשית ה'תשי"ג. תורת מנחם כרך ז' עמ' 14:12 – בלתי מוגה)

”ויהי אור” – מבצע נש”ק

בשנת תשל”ד החל להבקיע אורו של מבצע נש”ק בכל קצווי תבל, אך עדויות וסיפורים חושפים שעקרונות המבצע – לפיהם כל אישה ובת, אפילו קטנה, תדליק נרות שבת – החלו על־ידי הרבי זמן רב קודם לכן • וגם על שיטות ה’תעמולה’ של מבצע נש”ק

המשתדלות והמשתדלים] שי’ בכ”ז [בכל זה] נוסף לסיבות המוזכרות בחז”ל – מדוע ניתנה מצוות הדלקת נרות לנשים דווקא – הוסיף הרבי נימוק נוסף וכך אמר (ראה לקוטי שיחות כרך טו עמ’ 163 ואילך; כרך יא עמ’ 282):

נרות שהודלקו ע”י נשים דולקות זמן רב יותר כפי שהיה אצל שרה ורבקה. לא כן היה כאשר הדליקו האבות את הנרות אם לפני נישואיהם או אחר פטירת נשותיהם – ואין זה דבר מקרי אלא טמון כאן תוכן חשוב: כשם שאצל אמהות הקדושות אור הנר הגשמי שהדליקו דלק גם בששת ימי החול כך אצל בנותיהן (כל אשה מישראל) הנר שהודלק על ידן משפיע על כל ימי השבוע שלאחר־מכן.

העסקינית המרכזית של מבצע נש”ק בניו־יורק הייתה הגב’ אסתר שטרנברג תח”ל. היא נכחה בהתוועדות המיוחדת לנשים במלאות שנה ראשונה למבצע נש”ק ימים ספורים לפני ראש השנה. הרבי נעצר בסמיכות אליה וביקש בעל־פה: “שתפורסם מודעה בניו־יורק טיימס” אודות הדלקת נרות [ושהיא תמוקם] במקום בולט”. מיותר לציין שההוראה אכן התבצעה.

בתחילה נקרא המבצע: מבצע הדלקת נרות שבת – אך בעקבות כך שבארץ־הקודש פרסם העסקן הנמרץ הרה”ח ר’ יצחק [איצ’קע] גאנזבורג (ז”ל) עלונים וידיעונים בשם נרות שבת קודש, קנה הדבר שביתה, ואף הרבי נקט והשתמש בשם

ב’שלשלת היחס’ מתולדות בית רבינו שבראש קובץ ‘היום יום’ נאמר: “תשל”ד... פותח בתעמולה... אודות המבצעים... “נרות שבת קודש ויום־טוב”... – תעמולה דייקא.

ברשימה זו נתחקה בעיקר אחר הוראות מקדימות של הרבי בנושא הדלקת נרות שבת קודש.

תעמולה מהי?

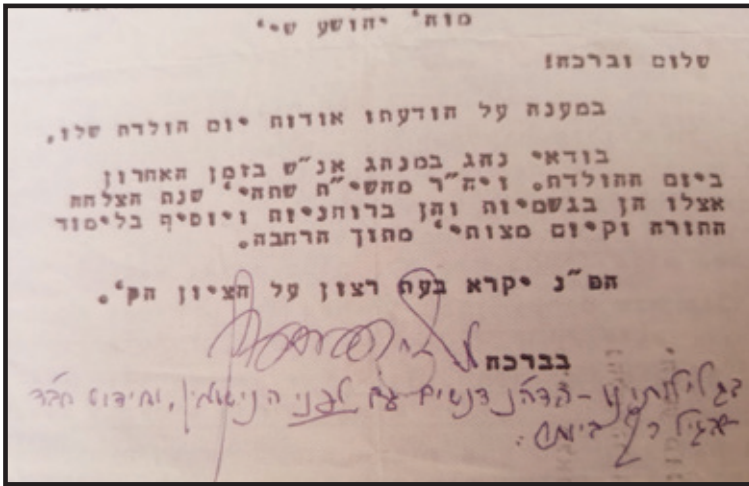
נפתח בידיעה מעניינת שהופיעה במכתבו של הרב צבי הירש זרחי, מנהל בית מחנה ישראל. היה זה מעין מנשר מטעם ‘בית מחנה ישראל’ שהיה מביא לידיעת אנ”ש ראשי פרקים ונקודות מהתוועדויות הרבי, חדשות 770, וידיעות מהשטח.

ידיעה זו שייכת כבר לתקופה שאחרי ההכרזה על ה”מבצע”, והופיעה במכתב מתקופת ימי בין המצרים תשל”ה:

”מטה נש”ק בהרים [הרי הקיט של תקופת הקיץ] שכר בערב שבת קודש אווירון שנשא כרוז ענק המעורר להדליק נש”ק בזמן. האווירון טס מעל גגות הבתים בנאות הדשא ועשה רושם עז”.

כך כתב הרבי בכתבי־יד־קדשו:

ות”ח ת”ח על הבשו”ט [ותשוואת־חן תשוואת־חן על הבשורות־טובות], ויאיר מזלן של כאו”א [כל אחת ואחת] המדליקות והמשתדלות־ים [=כלומר:

"וּחִידוּשׁ חֲב"ד - שְׁבִייל רַךְ בִּיטוּר". גּוֹכְתִי"ק עַל גִּיל הַדְּלֵקַת נְרוֹת שַׁבַּת קוֹדֵשׁ

הראשי־תיבות נש"ק.
בעבר הקדשנו לנושא
זה מספר רשימות (ראה
גיליונות: תעג, תעד,
תעה) ולא נחזור על
הדברים אלא על פרטים
שיש בהם משום חידוש.

הרבי העניק הוראה חדשה

תגלית מעניינת
נחשפה במוסף 'משפחה
חסידית' של שבועון
'כפר חב"ד' גיליון 1469
(ט"ז תמוז תשע"ב):

"כילדה קטנה בגיל
ארבע... הצטרפה להוריה, הרב והגב' לבנטל,
במסעם מלונדון לניו יורק ליחידות הראשונה
שלה. שבעה חודשים לפני ההכרזה הפומבית
על מבצע נש"ק הרבי דיבר באותה יחידות על
התכנית שלו להתחיל את המבצע החדש ושאל את
הבנות לבית לבנטל אם יהיו מוכנות להדליק נר
משל עצמן כאשר המבצע יתחיל. כמובן, הן נענו
בשמחה..."

סיפור דומה חשף הרב שלמה בסר בראיון
שהעניק בחודש תמוז תשע"ה ופורסם ב'הסיפור
שלי' (גיליון מס' 107 ו' תמוז תשע"ד): "במהלך
אחת היחידויות שלי עם הרבי בשנת תשל"ג
(1973)... הזכרתי בין היתר שבתי הבכורה עתידה
לחגוג יום הולדת חמש בתאריך י"א בניסן... הייתי
רוצה לדעת האם יש משהו שאוכל לעשות בקשר
ליום הולדתה של בתי?"

"הרבי חיך ואמר: 'אילולא היית שואל לא
הייתי אומר לך על כך; אך, מאחר ששאלת, הייתי
מציע שבתך תתחיל להדליק נרות שבת וחג'.
...באותו זמן היה זה רעיון חדשני ולא שגרתי.
הרבי הבחין בפליאתי, ואמר, כבר בדקתי זאת מול
חסידי גור, בלז, וגם בבריסק, שאצלם כולם נהוג
להדליק נרות שבת לפני החתונה. אני יכול לומר
לך בוודאות - סיים הרבי - תוספת האור שישרה
בבית בעקבות כך, יביא תוספת אושר ושמחה.

"כאשר יצאתי מחדרו של הרבי, חשתי כאילו
אני פוסע על ענן. הרבי אמר לי משהו חדש
לחלוטין; הוא העניק לי הוראה חדשה. כמובן, בתי
בת החמש החלה להדליק נרות שבת, ומסורת זו
נמשכת מדור לדור במשפחתנו".

הדלקת נש"ק כבר בגיל רך

בחודש כסלו תש"ל כתב הרבי לחותני הרה"ח
ר' טוביה שי' בלוי (נדפס ב'אגרות קודש' כרך כו
עמ' תק; למרות שמענה זה נכתב באופן פרטי
במענה לשאלת השואל שי' בקשר לבנותיו, הנה
בהגיע מענה זה נהג בו מנהג "טוב עין" ופירסמו
בין אנ"ש בארץ־הקודש).

מגיל שש שנים או קודם מנהג נכון להדליק,
כשהגיעה לחינוך (והבנה) בענין זה (ע"פ שו"ע
אדה"ז סי' שמוג ס"ג).

הד לדבר מצוי ב"דו"ח על הנעשה והנשמע
בסניף צעאג"ח בירות"ו בתקופה: א' חשוון - ט"ו
בשבט תשל"ל, סעיף יא: "ההוראה שנתקבלה
מכ"ק אדמו"ר שליט"א בדבר גיל הדלקת הנרות
בעש"ק אצל בנות פורסמה על ידינו בכמה וכמה
דרכים בין אנ"ש בירושלים ובכל אה"ק".

תקופה קצרה לאחר הגעת מענה זה, בח' שבט
תשל"ל, השיב הרבי לשאלת מו"ה יהושע (שי')
[ז"ל] מונדשיין בכתב־יד־קדשו (פורסם לראשונה
ב'היכל מנחם' כרך א' עמ' מ; צילום כתב יד קודש

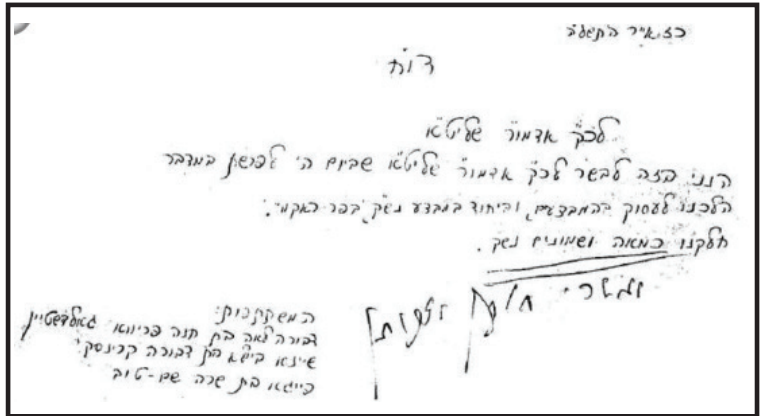
קודש וערב יום־טוב בגיל רך ביותר ועד לכמה שנים עוד קודם היות בת מצוה, ויש קהלות ש[ב]הם נוהגות להתחיל ההדלקה רק לאחר הנישואין.

מנהג בית הרב הוא שמתחילים להדליק בגיל רך ביותר כאמור, על־כל־פנים בהנוגע אלי[ה] כיון שנעשית כבר בת מצוה ויש היכולת בידה לקיים מצוה רבה האמורה הדלקת נרות בערב־שבת.

קודש וערב יום־טוב ובאמירת ברכה נכון שתעשה כן בלי־נדר, והשכר הרי מבואר במדרשי רז"ל, שהדלקת הנר כפשוטו מוסיפה אור בנר ה' נשמת אדם, היא הנשמה הקדושה שבכל אחד ואחת מבני ישראל, ועל ידי זה נתוסף בכל ענייניה במצוות השם ומוזה הברכה בהוספה גם בענייניה הגשמיים...

לחסיד נוסף מירושלים השיב הרבי בו' אייר תשי"ט (שם עמ' שסא):

הדלקת הנרות ע"י נערות – כפי הנהוג בבית הרב, ובבית אנ"ש היודעים מזה, מתחילות להדליק משהגיעו לחינוך, ועיין השיעור דחינוך, בשו"ע רבנו הזקן חלק אורח־חיים סימן שמוג סעיף ג, וכמדומה שעד הנישואין מדליקות נר אחד.

"ואשרי חלקן וזכותן", השיב הרבי במענה לדו"ח משתתפות ב'מבצע נש"ק"

ב'תשורה' טו"ב כסלו תשס"ח עמ' 39):
 "גליליתנו – הד[לקת] הנ[רות] דנשים גם לפני הנישואין וחיודש חב"ד – שבגיל רך ביותר. בקיץ תש"נ יצא לאור כרך ח"י של 'אגרות קודש' שם פורסמו שני מכתבים בנושא זה. הראשון נשלח לנערה יהודייה בשם מרים שכטר, מווינפגע שבקנדה, ונכתב ביום ג' מרחשון תשי"ט (נדפס שם עמ' לה):
 ברכה ושלום!

במענה למכתבה מכ"ט תשרי, בו שואלת על־דבר חיוב הדלקת הנרות בערב־שבת קודש, וערב יום־טוב, קודם הנישואין. בכלל מנהגים שונים בזה, יש קהלות נוהגים שהנשים מתחילות להדליק הנרות בערב־שבת.

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת – לאור תורתו והזרכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

- ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד
- הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

פרשת בראשית

ויכל אלוקים ביום השביעי (ב,ב)

בכל ששת ימי בראשית נזכר שם אלוקים בלבד, שהוא מידת הדין והצמצום; אך ביום השבת, שאז יש התגלות מידת הרחמים והחסדים של שם הוי', נאמר "ויכל אלוקים", כלומר: כלתה בחינת ומדרגת הצמצום של שם אלוקים ונתגלה החסד של שם הוי'.

(ליקוטי תורה, שיר השירים ד"ה "באתי לגני", דף לב עמ' א)

ויכל אלוקים ביום השביעי (ב,ב)

ויכל אלוקים ביום השביעי: רבי שמעון אומר בשר ודם, שאינו יודע עתיו ורגעיו, צריך להוסיף מחול על הקודש; אבל הקב"ה, שיודע עתיו ורגעיו, נכנס בו כחוט השערה ונראה כאילו כלה בו ביום (רש"י)

מהו הכפל "עתיו" ו"רגעיו" ומה משמעות כל אחד מהם?
 ידיעת זמן מסויים, כגון ידיעת שעת כניסת השבת, יכולה להיות בשתי דרכים:
 א) על-ידי ספירת הימים, השעות והרגעים שעברו מהשבת שעברה עד עתה, וכשעוברים חמישה ימים וכך שעות ורגעים של היום השישי, יודעים שעכשיו מתחיל יום השבת.
 ב) על-ידי ש'מרגישים' את השבת עצמה, כשהיא מגיעה. יהודי המרגיש את קדושת השבת יודע מתי השבת נכנסת (וכמסופר על הרה"ק ר' ישראל מרוזין, שנהג לעשן מקטרת בערב שבת, וכשהרגיש את זמן כניסת השבת, זרק את המקטרת מידו ופניו נשתנו).
 זו משמעות שני הלשונות שברש"י, "עתיו" ו"רגעיו":
 עתיו - מכוון לידיעה שמרגיש את הזמן מחמת עצמו, דהיינו שיודע שהשבת נכנסת מתוך הרגשת קדושת השבת. [כי "עת" פירושה זמן לעניין מסויים, כמו "עת ללדת גו' עת לשחק גו'" (קהלת ג)].
 רגעיו - מכוון לידיעה שיודע על בוא הדבר מתוך ספירת הזמן שעבר עד עתה, דהיינו שיודע על כניסת השבת מספירת הימים, השעות והרגעים מהשבת שעברה.

(ליקוטי שיחות, כרך ה, עמ' 25)

אלה תולדות השמים והארץ בהבראם (ב,ד)

אל תקרי בהבראם, אלא באברהם (זח"א פו)

הרב המגיד ממזריטש מפרש:

אברהם מסמל חסד ואהבה, ככתוב "חסד לאברהם", (מיכה ז), "אברהם אוהבי" (ישעיה מא). כשם שיש אברהם התחתון, שחי בעולם הזה, כך יש אברהם העליון - מידת החסד והאהבה שלמעלה, שנקראת "אברהם" (היינו צירוף אותיות אברהם).

זהו "בהבראם - באברהם": בריאת העולם היתה על-ידי "אברהם" העליון, היינו מידת החסד, ככתוב (תהילים פט) "עולם חסד יבנה".

(אורתורה, פרשת חיי שרה דף י, עמ' ב)

ווי משטעלט זיך שבת בראשית...

השלמה ותוספת אור כי טוב

שבת בראשית היא המשך למועדי חודש תשרי בכלל, ולשמיני-עצרת ושמת-תורה בפרט, וכפי שכותב כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתב ממחרת יום-הכיפורים (הנדפס בקונטרס חג-הסוכות) . . . וזה לשונו: "יתאספו כולם יחדיו בימי השמחה . . . שמיני-עצרת ושמת-תורה . . . וכעין השלמה ותוספת אור כי טוב בשבת בראשית הבא עלינו לטובה", היינו, ששבת בראשית היא "השלמה ותוספת אור כי טוב" לימי השמחה שלפני זה, שמיני-עצרת ושמת-תורה.

ובפרטיות יותר – "השלמה ותוספת אור כי טוב": "השלמה ותוספת" – ש"השלמה" פירושה להשלים מה שעדיין לא נעשה כדבעי ("וואָס מ'האָט נאָך גיט דערטאָן"), ו"תוספת" פירושה שאפילו כשעשו כל מה שצריך לעשות כדבעי, צריכים להוסיף עוד יותר. "תוספת אור" – שההוספה צריכה להיות בעניין האור. "תוספת אור כי טוב" – שההוספה באור היא באור נעלה ביותר, "אור כי טוב" – לשון הכתוב בנוגע לאור שנברא ביום ראשון, כש"היה' הקב"ה יחיד בעולמו".

שבת בראשית – עניין אחר לגמרי

שבת בראשית אינו שבת כמו כל השבתות, או אפילו כמו כל שבת מברכים, אלא ענין אחר לגמרי – ענין כללי, כפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בהשיחה דערב סוכות שהאור וחיות שמאיר בשבת בראשית נמשך על כל השנה. כמו כן ישנו פתגם מהצמח-צדק: "אָזוי ווי מ'שטעלט זיך שבת בראשית אָזוי גייט אַ גאַנץ יאָר". ואף שלכאורה יש להקשות שענין כזה שייך לראש השנה ויום הכיפורים, הושענא רבה עד לשמיני עצרת, ולא לשבת בראשית, וכדאיאת בזהר שבהושע"ר ושמיני עצרת נותנים ה"פתקין", שזהו סיום וגמר כל הענינים – יתרץ קושיא זו אליהו הנביא, כפי שאמר הצ"צ (לענין ביאת אליהו הנביא בערב ש"ק), שיבוא כבר, וכשיבוא, יתרץ גם קושיא זו.

שיריים החשובים מן העיקר

שבת בראשית הוא אמנם ה"שיריים" דמועדי חודש תשרי, – שלכן רואים גם בגשמיות (מפני שכן הוא גם ברוחניות) שכאשר בעלת-הבית מכינה משקה ומיני טעימה ("פאַרבייסן") עבור היו"ט, עושה זאת מתוך חשבון שאפשר להכין יותר מכפי הדרוש, ומה שישאר מהיו"ט ("שיריים") יהי עבור ה"קידוש" דשבת בראשית – ו"שיריים" – כפשטות השם – הוא פחות ממוחצית העיקר, אבל, מצינו שפעולת ה"שיריים" יכולה להיות יותר מה"עיקר" – כפי שאמר אלישע לאשת עובדי' "לכי מכרי את השמן ושלמי את נשיך ואת ובניך תחיי בנותר", ודרשו חז"ל "ואת ובניך תחיי בנותר עד שיחיו המתים", ונמצא, שה"עיקר" הספיק רק עבור התשלום להנושים, ואילו ה"נותר" הספיק לא רק לשנה שנתיים או שלוש, אלא "עד שיחיו המתים", שתחיית המתים תהי' לאחרי ביאת המשיח, לאחרי בנין ביהמ"ק השלישי, ולאחרי קיבוץ כל הגלויות, ועד אז – "תחיי בנותר"! ומזה מוכן גם בנוגע לשבת בראשית – שעם היותו "שיריים" דמועדי חודש תשרי, יכולה להיות פעולתו גדולה יותר מפעולת מועדי חודש תשרי.

(תורת מנחם – התוועדות תשי"א חלק ראשון (ב) עמ' 54)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת בראשית

כ"ד תשרי, מברכים החודש מרחשוון

* ביום זה אמר הרבי את הקדישים בשלוש התפילות, כיוון שהוא יאָרצייט הרבנית מרת רחל הי"ד, אַם הרבנית מרת חנה ע"ה אימו של הרבי, וכן יאָרצייט של הרה"ח ר' דובער הי"ד, אחיו של הרבי.

* ידוע פתגם רבותינו נשיאינו²: "אָזוי ווי מען שטעלט זיך שבת בראשית, אָזוי גייט אַ גאַנץ יאָר" [=כפי שמתייצבים בשבת בראשית, כך נמשכת כל השנה].

קידוש: למנהגנו, נזהרים גם בארה"ק שלא לקדש בליל שבת ב"שעה השביעית"³.

השכם בבוקר⁴ יתקבצו אנ"ש לבית הכנסת לאמירת כל התהילים בציבור⁵. אחרי אמירת כל

התהילים, יאמר מי שאין לו הורים קדיש יתום. ואם יש חיוב - 'ארצייט' או אבל - יאמרו קדיש אחר כל ספר, ויאמרו תחילה (לפחות) - יאמרנו האומר קדיש⁶) את ה'יהי רצון' שאחרי ספר זה. אחרי כן ילמדו כשעה⁷ מאמר של חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר כך התפילה⁸.

"דבר אמירת תהילים האמור, אינו שייך לאיזה נוסח... ומצד אהבת ישראל... עלינו להשתדל בכל מיני השתדלות, אשר יוקבע בכל הבתיכנסיות באיזה נוסח שיהיה"⁹.

ההפסקות בין העולים: הבעל-קורא בבית חיינו, הרה"ח ר' מרדכי שוסטערמאן ע"ה, קרא כנדפס בחומש 'תורה תמימה' - החמישי מסיים: "ואחות תובל-קין נעמה" (ד,כב); והשישי: "לקח אותו אלוקים" (ה,כה).

צריך לומר תהילים בציבור דווקא, יחד עם כל ישראל. שבהמשך לזה היא גם התקנה השניה - התוועדות שלאחר התפילה, שענין ההתוועדות הרי הוא מיוסד על אהבת ישראל... שבזמן ההתוועדות אומרים 'לחיים' ומברכים איש את רעהו... (משיחת שבת בראשית תשכ"א, התוועדות א, ס"ט - תורת מנחם חכ"ט עמ' 115).

6) הרבי לא נהג לומר 'יהי רצון' אחר אמירת כל ספר שבתהילים (י"א שאמרו פ"א בסוף כל התהילים. ואז לכאורה צריך לומר זאת בלשון רבים, כי כוללים בו את כל הספרים), וגם כאן הציע אמירתו רק כדי ליישב יותר אמירת קדיש על כל ספר, ומשמע שללא זאת אינו נאמר.

את אמירת הפסוקים הנדפסים בספר התהילים לאומרם לפני ואחרי אמירת תהילים לא גרס הרבי כלל (ראה צילום כ"ק בשבועון 'כפר חב"ד' גיליון 789 עמ' 11, ומשם ב'התקשרות' גיליון תמה, וגיליון תפד עמ' 17).

7) בכנופיא בבית-הכנסת דווקא" (בכל שבת) - אג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח עמ' רפא.

8) כל הענין - ספר המנהגים עמ' 30.

9) כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח נ"ע - אג"ק ח"ב עמ' תקכד. קובץ מכתבים שבסו"ס תהלים אהל יוסף יצחק עמ' 192. וכן באג"ק של הרבי כרך ה עמ' לג. ובשיחת ש"פ פקודי תשכ"ז: "כשיבוא משיח, לא ידע שום 'קונצ'ים' אלא ידרוש 'אלה פקודי המשכן'... - כתוב בפתק: על כמה יהודים פעלת שיגיעו לומר את כל התהילים בשבת מברכים?".

1) 'אוצר' ס"ע שצו. לענין היארצייט של ר' דובער, כתב בס' 'תולדות לוי יצחק', מהדורת תשנ"ה, ח"ב עמ' 441, שכנראה זהו יום שנקבע ע"י הרבי ולא יום הפטירה ממש.

2) לקוטי-שיחות כרך כ עמ' 556, וש"נ. וב'אוצר מנהגי חב"ד' ר"ת' מוכיח מלקוטי-שיחות כרך ל עמ' 190, שגם מוצא-ישבת בכלל זה. (עוד בקשר לשבת בראשית: ס"ה תש"ד עמ' 44. התוועדות תשנ"ב ח"א עמ' 188).

3) דהיינו בארה"ק מהשעה 18:40 עד השעה 19:40 (בשעון קיץ). ראה שר"ע אדה"ז סי' רעא ס"ג. 'קיצור הלכות' שם ס"ז ובהערות. שערי הל' ומנהג או"ח ח"א סי' קמא (=שלחן מנחם או"ח ח"ב סי' קסא). 'התקשרות' גיליון שעט עמ' 16.

4) אמירת תהילים אינה דוחה תפילה בציבור (קובץ רו"ש עמ' 30), והמאחר - ישלימנה בהקדם (בספר היכל מנחם ח"ג עמ' רסו: אחר מנחה, ואם לאו - ביום א'. וראה איגרות-קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח, כרך ג עמ' תקעה. מאידך, היו מענות שונים ביחודות, לאלה שאינם מספיקים לסיים את כל התהילים בשבת מברכים: בס' 'דעם רבינ'ס קינדער' עמ' תלד, וכן בס' 'דיני ומנהגי ראש חודש חב"ד' עמ' ז הערה 26 בד"ה ושמעתי, וצריך ביאור. ואולי היו אלו הוראות פרטיות במצב מיוחד).

5) "כך היתה התקנה, ולא כ'שפיץ חב"ד' שחושבים שמכיוון שהם עוסקים בחסידות - אינם צריכים לבוא לאמירת תהילים, כי בזמן שהוא עוסק בלימוד החסידות או שהוא "מייחד ייחודים" או שהוא בעצמו אינו יודע מה הוא עושה, ממילא אומר הוא תהילים בפני עצמו "מורם מעם"; לא כך היתה התקנה, אלא

הוצאת הספר-תורה והכנסתו; עליות 'חזק'; 'נר למאור'; 'יין לקידוש' (=הוצאות ההתוועדויות של הרבי)¹⁷. בתפילת מנחה אין אומרים "צדקתך". במוצאי שבת בראשית מכריזים שוב¹⁸: "ויעקב הלך לדרכו"¹⁹.

יום חמישי, כ"ט בתשרי

ערב ראש-חודש

היום יש להוסיף בנתינת צדקה²⁰.

יום שישי

ל' בתשרי, א' דראש-חודש מרחשוון

בכל יום שיש בו מוסף, אין האבל יורד לפני התיבה, גם לא בתפילות ערבית ומנחה²¹. אומרים בתפילת ערבית "עלה ויבוא" גם אם מתפללים ערבית מבעוד יום²².

(17) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שצו. (אף שנפסק בשו"ע אדה"ז סי' שו סט"ז רק ש"אפשר ליישב המנהג בדוחק" לעשות 'מכירה פומבית' בשבת, עיי"ש. וראה המובא בכף החיים שם ס"ק (מב). ובסה"ש תש"נ ח"א עמ' 83 נתבארה שייכות העניין לשבת בראשית דווקא.

(18) לקוטי שיחות כרך כ עמ' 269.

(19) לענין המראה במטוסי אל-על מכל מקום, או בכל מטוס משדה תעופה בארה"ק, במוצאי ש"ק – ראה 'כפר חב"ד' גיליון 398 עמ' 31 (ובאריכות – כמדומני לפני ג' תמוז תשס"ו), שהרבי עורר את הרה"ח ר' אברהם ש"ל סלמון מראשון-לציון שיש 'שאלה' בזה, ומתברר שלמרות שהרבי דיבר, כדרכו, על 'שאלה' ולא על איסור ממש, הרי בפועל הסביר זאת הרבי לעיתונאי מר יצחק ש"ל הילדסהיימר באריכות עד שעיקבו והפסיד את הטיסה במוצאי ש"ק, בשעתו. ואם בניו יורק כך, בארה"ק על אחת כמה וכמה. ומתברר – למרות ההכחשות – שבפועל (עכ"פ היו בעבר) מכינים פעמים רבות את המטוסים בש"ק כשיש להם צורך בכך. הכנה רגילה של מטוס נמשכת כשלוש שעות, וניתן היה לחשוב שלא לאסור ביהודי יותר מאשר בגוי "בכדי שיעשו" (ראה קצות השלחן סי' קכד בבדי-השלחן סי"ק ה בשם שו"ת כתב סופר או"ח סי' נ), אבל הרבי דיבר גם על טיסות שהיו בשעות מאוחרות יותר, וכנראה הכוונה לאסור כל הלילה, אולי מפני שבפועל מחללים שבת בשבילנו ויש למנוע זאת, גם אם אין בטיסה זו איסור מצידנו משורת הדין. וה' יאיר עינינו.

(20) "בערב-ראש-חודש מוסיפים בנתינת צדקה" (התוועדויות תשמ"ו ח"ג ס"ע 593).

בס' 'דיני ומנהגי ר"ח – חב"ד' ס"ע עז, הביא מהאחרונים מנהג ישראל להרבות בנתינת צדקה בראש-חודש עצמו.

(21) ספר-המנהגים עמ' 36.

(22) שו"ע אדה"ז סי' קח סי"ג. וראה בארוכה 'דיני ומנהגי ראש חודש-חב"ד' פ"ז הערה 2, וש"נ.

הפטרה: "כה אמר... יגדיל תורה ויאדיר" (ישעיה מב, ה"כא)¹⁰.

נכון לדעת זמן המולד לפני ברכת החודש¹¹. המולד: יום שישי, בשעה 12:12 ו-17 חלקים.

מברכים החודש מרחשוון¹²: ביום השישי וביום השבת-קודש. אין אומרים "אב הרחמים"¹³.

שבת מברכים היא יום התוועדות. ההתוועדות – בבית-הכנסת¹⁴. זמנה – בהתאם לתנאי המקום⁹.

בדרך כלל, יש לסדרה באופן שיוכלו להמשיכה בביתם עם בני-הבית. הנשים והבנות יסדרו התוועדות לעצמן בשבת, או במוצאי שבת¹⁵.

בשבת בראשית היו החסידים נוהגים להתוועד 'בחילא יתיר'¹⁶.

בהתוועדות שבת בראשית תשי"ז ציווה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לגבאי בית-הכנסת, למכור, כבכל שנה, את העליות של כל השנה, הגבהה וגלילה. בשנים מאוחרות יותר נהגו למכור מצוות נוספות, עד שבשנים האחרונות נמכרו, בין השאר:

(10) ספר המנהגים עמ' 32. ב'ספר הפטרות' הוצאת קה"ת, ובכ"מ, מסופר שבשנה מעוברת נהג הרבי לסיים עד "ואחרי לא יהיה" (כמנהג הקבוע של האשכנזים), ובחומש 'שי למורא' אף ציין שכן הוא "מנהג חב"ד בשנה מעוברת". וחבל שלא הזכירו מפורשות מה שמופיע בשיחות שנשמנו בס' הפטרות שם בשוליי-הגיליון ('תורת מנחם' כרך ח"י עמ' 107, שיחת שבת בראשית (ב) תשד"מ ס"ב ועוד. וראה גם ביומן שבסו"ס שיחות-קודש תשל"ח, מהדורת תשס"ב עמ' 394) שכ"ק אדמו"ר מהור"י"צ שנהג כך, הורה כן לרבי, אבל אמר לו שאין זו הוראה לרבים, וכך מופיע גם ב'רשימות היומן' ס"ע שדמ.

(11) סידור אדה"ז. ולכן נהגו להכריז זאת באותה שעה ברבים, ראה ליקוטי מהר"ח (בראש ח"ג, בהשטות לח"ב פח"ב), ושערי-רחמים על השערי-אפרים שערי י"ק מז.

הש"ץ עומד, זכר לקידוש החודש, שבו ראש ב"ד עומד ואומר 'מקודש' וכל העם עונים אחריו (מג"א סי' תיז ס"ק א), והציבור עומדים אגב חביבותא (שערי-רחמים שם ס"ק מג, אבל לא מן הדין, אף שהמנהג [כמ"ש בקצות השלחן סי' פג בבדה"ש ס"ק י, משערי אפרים שם סל"ג] שהש"ץ אוזו או ס"ת בידו, ראה משנה-ברורה סי' קמו בשערי-הציון ס"ק יח).

(12) כן הוא האיות, כנפסק בשו"ע אה"ע סי' קכו ס"ז בהג"ה ונו"כ ("מרחשוון" תיבה אחת, וכן הוא ברוב מכתבי רבותינו נשיאינו מחדש זה, ולא כמופיע בלוח כולל-חב"ד "מר-חשוון". ו'חשוון' המופיע בסידורי תורה-אור ותהלת ה' בברכת החודש, ובלוח היום יום וכדומה במשך החודש – אינו אלא קיצור).

(13) סידור אדה"ז.

(14) היום-יום, ל' בניסן.

(15) לקוטי-שיחות, כרך טז עמ' 523.

(16) ספר-השיחות תש"ה עמ' 64.

נוהגים אשר היחיד מברך בהלל תחילה וסוף גם בימים שאין גומרים בהם את ההלל²⁹.

את כל התפילין מניחים קודם מוסף, אבל את השיעורים לומדים אחר סיום כל התפילה²³. מחזירין הספר מיד לאחר הגליה, והש"ץ מסיים 'ובא לציון' לעצמו, ולא בקול רם³⁰. מכיוון שיש הפסק גדול בין הכנסת ספר-התורה לבין הקדיש, ומניחים בינתיים תפילין דרבנן תם וקוראים קריאת-שמע וכו', עליכן צריך לומר [ולפחות לסיים בקול³¹] איזה מזמור לפני אמירת הקדיש שלפני מוסף³².

מנהג עתיק ללמוד בכל ראש-חודש פסוק אחד עם פירוש רש"י, ואפשר להוסיף עם עוד פירושים, מפרק התהילים המתאים למספר שנות חייו (לדוגמה, אם הוא בן י"ג אומר פרק י"ד), ואם הפרק מכיל פחות מ"ב פסוקים, וכן בשנת העיבור, חוזרים ללמוד את הפרק שוב עד שיעלה כמספר חודשי השנה; ואם הפרק מרובה בפסוקים, לומדים שניים או יותר פסוקים בכל ראש-חודש²³. בערב-שבת קודש נותנים לצדקה 'משנה' - סכום כפול, גם בשביל יום השבת³³.

בליל ראש-חודש אין מפסיקין להכריז "יעלה ויבוא" לפני שמונה-עשרה²³ כדיבור, אבל טופחים על השולחן וכדומה כדי להזכיר זאת²⁴.

שכה לומר יעלה ויבוא בתפילת ערבית וכבר אמר שם ה' של סיום הברכה, אינו חוזר. בשחרית ובמנחה - אם נזכר (או הסתפק) לאחר אמירת ה"ה" של "המחזיר שכינתו לציון", יסיים את חתימת הברכה, יאמר "יעלה ויבוא" בין הברכות, וימשיך "מודים".

אם כבר התחיל "מודים" ועד סיום יהיו לרצון השני, חוזר ל"רצה" (ורק אם נזכר לאחר שאמר שם ה' של סיום ברכת "מודים" או "שים שלום", יאמר "למדני חוקיך" ויחזור ל"רצה"²⁵). אם נזכר לאחר סיום "יהיו לרצון" השני - חוזר לראש התפילה, ואינו אומר "אדני שפתי תפתח"²⁶. ורשאי לרדת לפני התיבה לחזרת הש"ץ במקום זה. אבל אם נזכר אחרי תפילת מוסף, אינו חוזר²⁷. בברכת המזון, אם נזכר לפני ברכת "הטוב והמטיב", אפילו בלילה, יאמר כנוסח שבסידור, ואם נזכר אחר-כך - אינו חוזר²⁸.

23 סידור אדה"ז.

24 בס' 'דיני ומנהגי ר"ח - חב"ד' פ"ז הערה 4, כתב שכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו המתין לזה כדי לפסוע לאחוריו לפני תפילת שמונה-עשרה.

בליל ב' לא טפחו על השולחן, והרבי לא המתין לזה (עד שנת תשכ"ה עכ"פ) - 'התקשרות' גיליון קיח עמ' 20, עיי"ש שבשנים האחרונות בבית חיינו היו טופחים בקביעות גם בליל ב', אבל לא ידוע אם הרבי המתין לזה) ועכ"פ מפני ירידת הדורות והתגברות השכחה, לכאורה יש מקום לטפוח גם ביום השני, ואף בשחרית ובמנחה רצוי שיאמר אחד הגבאים וכדומה את התיבות 'יעלה ויבוא' בקול רם, וכולי האי ואולי. וראה הגהות מהרש"ל לטור סי' רלו ומטה משה סי' תקיט שאצלם לא נהגו להכריז יעו"י, אלא הש"ץ או השמש היה מתחיל להתפלל בלחש מוקדם לפני הציבור, וכשהיה מגיע ליעו"י היה אומר זאת בקול רם. וראה מנהגי מהר"ל הל' ר"ח (עמ' ה), שבלייל שני דר"ח היו מכריזים "ראש חודש". ומצינים למנהגים דק"ק וורמיישא לר' יוזפא שמש סי' סב, ולספר 'דברי קהלת' עמ' 63, 78.

25 ראה בגיליון ת"ת בירור דעות הפוסקים ובפרט פסקי הגרא"ח נאה ז"ל בעניין זה, והמסקנות שם.

26 שערי-תשובה וכו' שם בשם הריטב"א הנ"ל. (וע"ע קצות-השולחן בבדי-השולחן סו"ס עח).

27 שו"ע אדה"ז סי' ככו ס"ג.

28 שו"ע אדה"ז סי' קפח ס"י.

29 ספר-המנהגים שם, וראה אג"ק חלק טז עמ' פד. כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נהג לברך בעצמו על הלל דר"ח גם כשהתפלל בציבור. ואמנם הוא ציין זאת כמנהג בית הרב בלבד, וציווה שלא לספר עד"ז - 'רשימות' כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו חוברת ח ס"ע 20, וש"נ. אך בהתוועדות שבת מברכים החודש מנ"א תשמ"א (שיחות קודש תשמ"א ח"ד ס"ע 322, בלתי מוגה), סיפר זאת הרבי ברביס, כ'מנהג חסידים' - 'אריינכאפן' [=לחטוף] זאת] ולומר את הברכה בעצמו בחשאי. (והרי גילוי המנהגים לרבים ע"י הרבי כמוהו כהוראה בזה, כמ"ש בשיחה הנדפסת בראש ס' המנהגים).

לעניין הפסקה לעניית אמן בהלל בר"ח וחוהמ"פ, ראה המסקנא ב'התקשרות' גיליון תמא, שלפי אדה"ז כנראה אין לענות יותר מאשר בברכות ק"ש (דלא כמ"ש כמה מלקטים ובגיליון שלח), וש"נ.

30 כי אז יצטרך לומר מייד את הקדיש, ולא כנהוג להסמיכו (גם) לתפילת מוסף (וכפי שהורה פעם הרבי, וראה נימוקי או"ח סי' נה).

31 ע"פ ס' המנהגים עמ' 6, ד"ה כ"ק אדמו"ר.

32 כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, 'ספר המאמרים - ליקוט' ח"ב עמ' שטז. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, אג"ק ח"כ עמ' רפג.

33 ראה הנלקט ב'שערי צדקה' סי' סא.

פקודת יום

כל אחד מאיתנו וכולנו יחד - שלוחים של נשיא דורנו

...אף-על-פי שהתואר "שליח", נתינת המשקה, וכל האמור לעיל אודות ענין השליחות, נאמר רק בנוגע לחלק מהקהל הנמצא כאן - הנה באמת לאמיתו צריכים כולם לדעת שכאז"א מאתנו וכולם יחדיו, בתוככי כלל ישראל, הם "שלוחים" של נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר. שכן, מאז שנתמנה לנשיא הדור, נעשו כל היהודים שבדור זה עבדיו ושלוחיו, שהרי "הנשיא הוא הכל" (פרשיי

חוקת כא, כא).

ומוכן, שמכיון שנעשה שלוחו של נשיא הדור - שוב אין הדבר ניתן לשינוי, כשם שהיותו יהודי הוא דבר שנשאר לעד ולעולמי עולמים!! - לא משנה כיצד היא הנהגתו בפועל, אם הוא ממלא את השליחות או להיפך, רחמנא ליצלן, כן מציית או לא מציית, בשוגג או באופן גרוע מזה כו' - אינו יכול לשנות את מציאותו שנעשה עבדו של נשיא הדור, דבר שמלכתחילה לא היה בידו ולא הייתה לו ברירה על כך - מכיון שנשיא הדור נתמנה ע"י האחד ומיוחד, שבעולם - הקב"ה, אשר מינה את הנשיא הראשון, משה רבינו, רעיא מהימנא, ואח"כ - אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, עד לנשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר!

(משיחת כ"א במנחם-אב תשד"מ - תורת מנחם תשד"מ, כרך ד', עמ' 2453).

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש